

XORIJIY TILLARNI O‘QITISHDA ZAMONAVIY METODLAR

Qodirova Fotima Xamidjonovna

*FarDU akademik litsey,
ingliz tili fani o‘qituvchisi.*

Xozirgi kunda chet tillarini o‘rganish va o‘rgatish barcha rivojlangan mamlakatlar qatori yurtimiz O‘zbekistonda ham zamon talabiga aylanmoqda. Chet tillarini o‘rganish uchun barcha yurtdoshlarimizga yaratib berilayotgan shart-sharoitlar o‘zining ijobiy natijasini ko‘rsatmoqda, desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlar qatorida bugun chet tillariga, ayniqsa, ingliz tiliga e‘tibor kuchaymoqda. Nafaqat chet tillari misolida, balki ilm dunyosining barcha sohalarida jiddiy o‘zgarishlar, har jabhada yangilanishlar amalga oshirilmoqda. Albatta, bunday ulkan bunyodkorlik ishlarining boshida yurtboshimiz muhtaram Shavkat Mirmonovich Mirziyoyevning ko‘rsatgan jonbozliklari, yoshlarga bo‘lgan e‘tibor, kelajakka ishonch kabi tuyg‘ular o‘z aksini topmoqda.

Kalit so‘zlar: metodika, malaka, mutaxassis, Chet til metodikasi, innovatsiya, talab va taklif, samaradorlik, munozara va muhokama.

В наши дни изучение и преподавание иностранных языков становится необходимостью в нашей стране, как и во всех развитых странах. Не будет преувеличением сказать, что условия, созданные для изучения иностранных языков всеми нашими соотечественниками, дают положительные результаты. Среди реформ, проводимых в нашей стране, сегодня все больше внимания уделяется иностранным языкам, особенно английскому. Серьезные изменения и инновации внедряются не только в области иностранных языков, но и во всех областях мировой науки. Конечно, в начале такой масштабной творческой работы находят отражение усилия нашего уважаемого Президента Шавката Мирзиёева, внимание к молодежи и уверенность в будущем.

Ключевые слова: методология, квалификация, специалист, методика преподавания иностранных языков, инновации, спрос и предложение, эффективность, дискуссия.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 9-sessiyasida qabul qilingan hamda bugungi kunda g‘oyalari amaliyotga keng ko‘lamda, muvaffaqiyatli tatbiq etilayotgan O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida” gi qonuni va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” va O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimovning 2012-yil 10-dekabrda “Chet tillar tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida ” gi 1875-sonli PQ qarori mazmunida

barkamol shaxs va malakali mutaxassisni tarbiyalab voyaga yetkazish jarayonining mohiyati to'laqonli ochib berilgan.

Yurtimizda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar tufayli yosh avlodning zamonaviy bilim olishi, komil inson bo'lib voyaga yetishi uchun beqiyos imkoniyat va shart-sharoitlar yaratilgan. Bugungi zamon sharoitida, yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda, o'qitishning hozirgi zamon tizimlari va zamonaviy pedagogik texnologiyalari asosida amalga oshirilishi maqsadga muvofiqdir. Ilg'or va zamonaviy pedagogik texnologiyalar maqsadga erishishda kafolatli vosita sifatida xizmat qiladi va o'z ijobiy natijasini ko'rsatadi. Darhaqiqat, har bir dars mashg'ulotlarining muvaffaqiyatli tashkil etishning 80% i ta'lim jarayonini to'g'ri rivojlantirish, tashkil etish va uni amalga oshirishga bog'liqdir.

Bugungi kunda zamonaviy tillarni o'rganish ta'lim-tarbiya tizimi va milliy meros asosida har bir darsni o'ziga xos, takrorlanmas darajada tashkil etish ma'naviy-ma'rifiy jihatdan yondoshish zarurligini talab qiladi. Ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan ta'minlash zarurati "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni ro'yobga chiqarish shartlaridan biridir. Yurtimizning barcha ilm maskanlari: maktabgacha ta'lim muassasalari, umumiy o'rta ta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari, akademik litsey va oliy ta'lim dargohlarida tahsil olayotgan yoshlarni zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari bilan ta'minlash, yangi bilimlar tizimi bilan qurollantirishni uzluksiz tashkil etish davr talabidir. O'quvchi o'z fikrini erkin bayon etishi, mavzuni guruh yoki jamoa ichida yoritib berishida esa ilg'or texnologiyalarning o'zni katta ahamiyatga egadir. Binobarin, chet tili va uning metodikasini o'qitishning maqsad va vazifalari jamiyatimiz va davlat manfaatlari talablariga, unib-o'sayotgan yosh avlod talablariga mos kelishi va javob berishi lozim.

Til o'rganish kishilik jamiyatida nihoyatda muhim sohalardan biri hisoblanadi. Chet tili – bu xorijiy mamlakat tilidir. Tabiiyki, bunda o'zga davlat tilini o'rganish ko'plab qiyinchiliklar kasb etadi. Ammo, ularga qaramasdan bugungi kunda O'zbekiston yoshlari chet tiliga ulkan qiziqish va ishtiyoq bilan qaramoqda. Shu o'rinda bir savol tug'iladi. Xo'sh, 21-asr yoshlari qaysi xorijiy tillarni o'rganishga ko'proq e'tibor qaratishi lozim va nima maqsadda? Davr va Chet tillari Shubhasiz, davr taraqqiyoti, globallashuv jarayoni yoshlardan bir necha xorijiy tillarni bilishni talab qilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining bosh va asosiy maqsadi yuksak ma'naviyatli, raqobatbardosh, intellektual salohiyatga ega mutaxassislarni tayyorlashdir. Bugungi kunda ilmiy texnik taraqqiyot har sohada, jumladan, ta'lim-tarbiya sohasida ham yangi-yangi zamonaviy texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan talab ayni paytda ehtiyojga aylandi., til o'qitishning zamonaviy metodlarini izlab topish va ta'lim jarayoniga tatbiq qilishga talab kuchaydi. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari talabalari o'zlariga berilgan bilimni yodlab olib aytishga emas, balki ta'lim va tarbiya jarayoniga amaliy ishlarni bajarish orqali yo'naltirilgan.

Ta`lim jarayoni murakkab jarayondir. O`quvchi yoshlar ongida yangi o`quv materiallarini singdirish, berilgan mavzuni mustahkamlash, yodda saqlashga ko`maklashish uchun har bir o`qituvchi, bugungi kunda pedagogik va axborot texnologiyalardan samarali foydalana olishi zarur. Zamonaviy mashg`ulotlardagi foydalanilayotgan metodlar. Innovatsion texnologiyalar ta`lim samaradorligini oshiruvchi omillardan hisoblanadi. Masalan, “Aqliy hujum” va “Pinboard” kabi metodlar orqali talaba-yoshlar saviyasi va chet tilini o`rganishga bo`lgan qiziqishning ortib borayotganini ko`rishimiz mumkin. “Aqliy hujum” metodi o`rganuvchilarning bilim saviyalarini sinab ko`rishga mo`ljallangan metod hisoblanadi. Bu usul bilan talabalarning diqqatini mashg`ulot mavzusiga qaratish uchun o`qituvchi tomonidan savol-javob tashkil qilinadi. Bu jarayonda savollar turlicha, mantiqan, qiziqarli yoki ilmiy-siyosiy jihatdan mavzuga aloqador bo`lishi lozim. Ushbu savol-javob talaba – yoshlar faolligidan kelib chiqqan holda 5-10 daqiqani tashkil etishi mumkin. “Aqliy hujum” metodidan foydalanib, mashg`ulotlar tashkil qilinganda o`rganuvchilar turli savollarga javob izlaydilar, muammoli vaziyatlardan chiqib ketish uchun barcha imkoniyatlarni ishga soladilar, vaziyatdan qay tarzda chiqib ketish yo`llarini qidiradilar. Bu esa ularning darsga va yangi mavzuga qiziqishning ortishiga, faollashuviga olib keladi. Bu metoddan foydalanilgan paytda har bir talabaning bergan javobi inobatga olinadi. Asosiysi, har bir talabadan o`z javobini asoslashi va himoya qilishi so`raladi. Dars samaradorligini oshirish maqsadida keying tavsiya etiladigan metod bu “Pinboard” deb nomlanuvchi usuldir. “Pinboard” so`zi inglizchadan olingan bo`lib, “pin mustahkamlash”, “board-doska” ma`nosini anglatadi. Bu o`qitish metodining asosiy mohiyati va maqsadi shundan iboratki, unda talabalar ishtirokidagi munozara va o`quv suhbatini amaliy usul bilan bevosita bog`lanib ketadi. Har bir o`quvchida muloqot yuritish va munozara olib borish madaniyati shakllanadi. O`z fikrini ravon va erkin bayon eta olish qobiliyati paydo bo`ladi, mantiqiy fikr yuritish ko`nikmalari rivojlanadi. Doskaga chiqqan paytda yoki ko`pchilik omma oldida o`z shaxsiy va dunyoviy fikrlarini ko`rsata olish qobiliyati shakllanadi. Tengdoshini eshita olish, fikrini inobatga olish, o`z fikrida qolish, boshqaning noto`g`ri javobini isbotlab berish kabi ko`nikmalar paydo bo`ladi. Bugungi kunda ta`lim tizimiga ko`plab zamonaviy texnologiyalar va metodlar kirib kelmoqda. Ammo, ulardan qay tarzda, qaysi paytda, qanday mavzuda foydalanish bu o`rgatuvchining zukkoligi, izlanuvchanligiga, dars - mashg`ulotlarni ham qiziqarli, ham ilmiy ma`lumotga boy tarzda tashkil etishiga bog`liq deb o`ylayman.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hoshimov O`, Yokubov I. INgliz tili o`qitish metodikasi, Toshkent, 2003-yil
Ученый XXI века • 2022 • № 2 (83) 60
2. Qodirova F. Pedagogik ta`lim, Toshkent, 2002-yil

3. Chet tillarni o`qitish zamonaviy texnologiyasi masalalari. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Toshkent, 2007-yil.
4. Xorijiy tillarni o`rganish tarixi, bugun va istiqboli. Hududiy ilmiy-amaliy anjumanlari, Andijon, 2016-yil. © S.A. Elmuradova, F.G'.Tolibova, 2
5. Yo`ldoshev J. Yangi pedagogik texnologiyalar yo`nalishlari muammolari- Xalq ta`limi, 1999-yil.
6. Abdinazarov Sh. Ta`lim-tarbiyaning aktual masalalari, Qarshi, 1991-yil
7. Zaripov F. Chet tillar o`qitish metodikasidan qo`llanma, Toshkent, 2002-yil.

